

Лекція 1

Тема: КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ СПОРТУ

Теорія і методика обраного виду спорту та основні поняття.

Побудова спортивного тренування як цілісного процесу в обраному виді спорту.

План:

1. Класифікація за особливостями предмета змагань і характером рухової активності.

2. Класифікація яка відображає специфіку рухів, а також структуру діяльності змагання і тренування з ігор.

Спорт – багатогранне суспільне явище, складовий елемент культури суспільства, один із засобів і методів всебічного розвитку людини, зміцнення його здоров'я і підготовки до трудової і творчої діяльності, що складається з фізичних вправ і деяких інших видів діяльності, які мають характер змагань.

Розвиток спорту в усьому світі привело до виникнення й поширенню безлічі окремих видів спорту, яких налічується в цей час більш 200. Кожний з них характеризується своїм предметом змагання, особливим складом дій, способами ведення спортивної боротьби й правилами змагань. Найпоширеніші види спорту включені в програму зимових і літніх Олімпійських ігор.

Усі види спорту, що одержали широке поширення у світі, можна класифікувати по особливостях предмета змагань і характеру рухової активності на шість груп (Л.П. Матвеев, 1977):

Перша група – атлетичні види спорту, пов'язані з гранично активною руховою діяльністю спортсмена (легка і важка атлетика, веслування академічне, веслування на байдарках і каное, спортивна і художня гімнастика, різні види спортивних ігор і єдиноборства та ін.).

Друга група – види спорту, в яких рухова діяльність спортсмена направлена на управління засобами пересування (автомобілем, літаком, мотоциклом, яхтою та ін.).

Третя група – види спорту з використанням спеціальної спортивної зброї (гвинтівки, лука та ін.).

Четверта група – види спорту, засновані на зіставленні результатів конструкторської діяльності (авіа- і судомоделювання та ін.).

П'ята група – види спорту, пов'язані з пересуванням по місцевості (туризм, альпінізм і ін.).

Шоста група – види спорту, де діяльність спортсмена носить характер абстрактно-композиційного мислення (шахи, шашки та ін.) (В.Н. Платонов, 1997, 1999).

Ця класифікація неприйнятна для олімпійського спорту, оскільки відповідно до Олімпійської хартії деякі види спорту з наведених груп не можуть бути представлені в програмах Олімпійських ігор, як такі, що не відповідають основним критеріям, що пред'являються до олімпійських видів спорту. Це дисципліни або види змагань, в яких результати залежать від

механічної рушійної сили. Технічні види спорту входять до другої і четвертої

груп (автомобільний спорт, водно-моторний спорт, дельтопланерний спорт, літаковий спорт, спорт мотоциклета, автомодельний спорт, спорт судномоделі і ін.), не можуть бути включені до програми Олімпійських ігор. Не входять до програми види п'ятої і шостої груп.

Види спорту і дисципліни, що становлять зміст програм Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор, діляться за іншим принципом. Ця класифікація відображає специфіку рухів, а також структуру діяльності змагання і тренування, характерну для різних видів спорту, і включає такі види спорту:

- **циклічні** — бігові дисципліни легкої атлетики, плавання, веслування академічне, веслування на байдарках і каное, велосипедний спорт, швидкісний біг на ковзанах, шорт-трек, лижні гонки;

- **швидкісно-силові** — важка атлетика, легкоатлетичні стрибки і метання; стрибки на лижах з трампліну;

- **складнокоординаційні** — спортивна гімнастика, художня гімнастика, стрибки у воду, стрільба стендова, стрільба кульова, стрільба з лука, синхронне плавання, фігурне катання, парусний спорт, весельний слалом, кінний спорт, фристайл;

- **єдиноборство** — бокс, фехтування, боротьба вільна, боротьба греко-римська, дзюдо, тхеквондо;

- **спортивні ігри** — баскетбол, бадмінтон, бейсбол, волейбол, гандбол, футбол, ватерполо, хокей з шайбою, хокей на траві, настільний теніс, теніс, пляжний волейбол, керлінг;

- **багатоборства і комбіновані види** — сучасне п'ятиборство, легкоатлетичне десятиборство і семиборство, триатлон, лижне двоєборство, біатлон.

За структурою рухової діяльності виділяються види спорту з циклічною, ациклічною і комбінованою структурою рухів. Види спорту з циклічною структурою рухів (плавання, веслування, швидкісний біг на ковзанах і т. п.) для них характерне багаторазове повторення стереотипних циклів рухів. Види спорту з ациклічною структурою рухів (боротьба, бокс, гімнастика, спортивні ігри та ін.) характеризуються різкою зміною характеру рухової активності. У видах з комбінованою структурою рухів поєднується робота циклічного і ациклічного характеру (багатоборства, біатлон і ін.).

Види спорту, спортивні дисципліни і види змагань можуть бути згруповані і за особливостями взаємодії спортсменів, що доповнює класифікацію, побудовану на основі специфіки рухових дій і структури діяльності змагання.

Таблиця 1

Класифікація видів спорту, спортивних дисциплін і видів змагань в аспекті міжособових взаємодій спортсменів (Barth, 1994, перероблено)

Характер міжособових взаємодій	Дія		
	непряма	пряма	з ризиком травми
Індивідуальні	Легкоатлетичні метання, важка атлетика, фігурне катання і т.ін.	Бігові дисципліни легкої атлетики, плавання і т.ін.	Бокс, різні види боротьби, фехтування
Сумарно-групові	Командні змагання по п'ятиборству, спортивній гімнастиці і т.п.		Естафети у легкоатлетичному бігу і лижних гонках
Синхронно-групові	Бобслей (двійка, четвірка), санний спорт (двомісні сани)	Веслування (командні човни)	
Функціонально-групові	Парне катання, танці і т.ін.	Теніс, настільний теніс (пари), волейбол	Велоспорт (групові гонки), футбол, хокей, гандбол, баскетбол і т.ін.

Відповідно до міжнародного статусу, який відображає географічне розповсюдження видів спорту, а також кількість країн, які їх культивують, олімпійські види спорту можуть бути підрозділені на міжнародні (легка атлетика, плавання, гімнастика, спортивні ігри і ін.), поширені в переважній більшості країн, регіональні (наприклад, бейсбол, тхеквондо, хокей на траві), що культивується лише в деяких країнах; народно-національні — розвинуті серед окремих націй і народів. У міру зростання популярності спорту і розвитку міжнародного спортивного руху регіональні і навіть народно-національні види нерідко набувають характер міжнародних. Зростанню популярності різних видів спорту значною мірою сприяє діяльність міжнародних спортивних організацій, загальні тенденції розвитку олімпійського спорту, включаючи комерційні і політичні аспекти (В.Н. Платонов, 1997).

За своїми специфічними ознаками Ю.Ф. Курамшин і В.І. Попов (1999) пропонують таку класифікацію:

1. За цільовими установками виділяють спорт вищих досягнень (рекордний спорт, великий спорт) і базовий спорт (масовий спорт, загальнодоступний, ординарний спорт).

2. За масштабом його організації в рамках міжнародного спортивного руху розрізняють олімпійський і неолімпійський спорт.

3. За характером економічних відносин між спортсменами, федераціями, клубами, які пов'язані з отриманням фінансового прибутку, доходу спортсменів від занять спортивною діяльністю, виділяють комерційний і некомерційний спорт.

4. За основним родом діяльності людини, яка вибрала який-небудь вид спорту своєю головною сферою додавання своїх сил і здібностей, розрізняють професійний і любительський спорт.

5. За формами організації занять виділяють навчальний спорт як обов'язковий процес, який здійснюється в системі загальної і спеціальної освіти, і самодіяльний спорт, як добровільний процес, що проводиться у вільний час.

6. За віковими категоріями спортсменів, які включені в спортивну діяльність, розрізняють дитячо-юнацький спорт, спорт дорослих і спорт ветеранів.

7. За соціально-професійним статусом спортсменів виділяють шкільний спорт, студентський спорт, військовий (армійський) спорт та ін.

8. За характером застосування його для підготовки до будь-якої професійної діяльності розрізняють професійно-прикладний і військово-прикладний спорт.

9. За характером використання його у сфері дозвілля, відпочинку, розваги, відновлення працездатності людини, збереження вже набутих раніше навиків і якостей виділяють оздоровчо-рекреаційний і фізкультурно-кондиційний спорт.

10. За характером відхилень у стані здоров'я спортсменів, які беруть участь в змаганнях, говорять про спорт інвалідів – спорт для незрячих, глухонімих, спорт для осіб з недоліками в розвитку інтелекту та ін.

11. За предметом змагань і характером активності спортсменів виділяють легкоатлетичний спорт, водний спорт, ковзанярський спорт, лижний спорт, автомобільний спорт, шаховий спорт і ін.

Природно, багато хто з названих форм і видів спорту взаємопроникають і взаємопереплітаються один з одним. Наприклад, легкоатлетичний спорт може бути рекордним і масовим, професійним і любительським, комерційним і некомерційним і т.д. Виділені типи спорту відображають лише загальні ознаки спорту відповідно до рівня їх узагальненості.

Олімпійські ігри – змагання між спортсменами в індивідуальних та командних видах спорту, визнаних МОК у якості олімпійських. Вони складаються з Ігор Олімпіади та зимових Олімпійських ігор, що проходять один раз на чотири роки.

За правилами, що діють для всіх видів спорту, на Іграх мають право виступати тільки ті спортсмени і команди, які завоювали олімпійські ліцензії. Під терміном «олімпійська ліцензія» мається на увазі право країни на участь спортсмена (команди, групи, пари) в Олімпійських іграх.

Після визнання МОКом НОК України у 1992 році олімпійський рух в Україні став самостійним і відразу зустрівся з великою кількістю складних проблем:

- докорінна перебудова суспільства;
- тяжка економічна криза;
- політична нестабільність,
- відсутність структур керування олімпійським спортом;
- відсутність представництва в міжнародних структурах;
- відсутність кваліфікованих суддів з олімпійських видів спорту;
- відсутність досвідчених тренерів збірних олімпійських команд;
- відсутність достатньої фінансової бази спорту вищих досягнень;
- відсутність серйозної підтримки з боку держави.

Зимові олімпійські ігри

Гірськолижний спорт. Проводяться змагання зі швидкісного спуску, супергіганту, слалому, слалому-гіганту та комбіновані змагання. В Олімпійській програмі з 1936 року (IV Олімпіада, Німеччина, Гарміш-Партенкірхен).

Лижні гонки. Поділяються на два види спринту - індивідуальний і командний, гонку з роздільним стартом, естафету, дуатлон і мас-старт. В Олімпійських іграх беруть участь з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Стрибки з трампліну. Розрізняються по висоті трампліна. K120 - індивідуальне (приватне) першість. K120 - командна першість. K90 - індивідуальна першість. K120 і K90 - трампліни висотою, відповідно, 120 і 90 метрів. Відносяться до Олімпійських видів спорту з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Лижне двоборство. Складається з двох етапів. Перший - стрибки з трампліну в 90 метрів (в спринті 120 м.), Другий - гонка за результатами стрибків. Проводяться індивідуальна першість, спринт і естафета. Олімпійські змагання проводяться з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Фрістайл-різні акробатичні трюки на лижах. Нагороди розігруються в могуле, лижної акробатики і в скі-кросі з 1992 року (XVI Олімпіада, Франція, Альбервіль).

Сноубординг. Ділиться на хаф-пайп, бордеркросс і паралельний слалом-гігант. В Олімпійській програмі з 1998 року (XVIII Олімпіада, Японія, Нагано).

Біатлон. Поєднує в собі біг на лижах і стрілянину. Ділиться на особисту першість (індивідуальна гонка), спринтерську гонку, гонку переслідування (за результатами спринтерської гонки), естафету, змішану естафету (беруть участь і чоловіки і жінки) і мас-старт. Є Олімпійським видом спорту з 1960 року (VIII Олімпіада, США, Скво-Веллі).

Санний спорт. Проводяться Олімпійські змагання в особистому та парному першості. В Олімпійській програмі бере участь з 1964 року (IX Олімпіада, Австрія, Інсбрук).

Бобслей. Заїзди проводяться на двомісних та чотиримісних бобах. Олімпійські нагороди розігруються з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Скелетон. Спуск по крижаному жолобу на двухполозьевих санях. Проводиться по два або по чотири заїзди, за результатами яких визначається переможець. Вперше Олімпійські нагороди розігравалися в 1928 році (II Олімпіада, Швейцарія, Санкт-Моріц). Наступного разу нагороди розігравалися в 1948 році (V Олімпіада, Швейцарія, Санкт-Моріц). Це зумовлювалося тим, що тільки в Санкт-Моріц була в той час траса для скелетону. З 2002 року (XIX Олімпіада, США, Солт-Лейк-Сіті) скелетон постійно бере участь в Олімпійській програмі.

Ковзанярський спорт. Проводяться забіги на 500 м., 1000 м., 1500 м., 3000 м., 5000 м., 10000 м. І естафета. В Олімпійській програмі з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Фігурне катання. Змагання проводяться за чоловічим одиночному і жіночому одиночному катання. А також розігруються комплекти нагород в парному катанні і в танцях на льоду. Брили участь в літній Олімпіаді в 1908 році (IV літня Олімпіада, Великобританія, Лондон) і постійно проводяться Олімпійські змагання з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Шорт-трек. Забіги проводяться на дистанції 500 м., 1000 м., 1500 м. Розігруються нагороди і в естафеті. У програмі зимових Олімпіад з 1992 року (XVI Олімпіада, Франція, Альбервіль).

Хокей з шайбою. Перший Олімпійський турнір проходив в 1920 році (VII літня Олімпіада, Бельгія, Антверпен). У постійній програмі зимових Олімпійських ігор з 1924 року (I Олімпіада, Франція, Шамоні).

Керлінг. Перший Олімпійський турнір відбувся в 1924 році (I Олімпіада, Франція, Шамоні). Але тоді це був показовий турнір. І тільки в 2006 році МОК ухвалив турнір з керлінгу в 1924 році вважати повноцінним, а розігруються тоді нагороди, вважати повновагими Олімпійськими медалями. У постійній програмі зимових Олімпійських ігор керлінг присутній з 1998 року (XVIII Олімпіада, Японія, Нагано).

Літні Олімпійські ігри.

Бадмінтон являє собою перекидання волана (ігрового снаряда) через сітку за допомогою ударів ракетками. Волан повинен торкнутися землі на полі суперника. Грати можуть як дві людини - один проти одного, так і чотири людини - двоє на двоє. Є Олімпійським видом спорту з 1992 року (XXV Олімпіада, Барселона, Іспанія).

Баскетбол Це командна гра. Метою кожної команди є закинути м'яч в корзину суперника і не дати зробити те ж саме команді-супернику. Одночасно грають дві команди по п'ять чоловік. Бере участь в Олімпійській програмі з 1936 року (XI Олімпіада, Берлін, Німеччина).

Бокс Це вид спортивного контактного єдиноборства. Суперники наносять один одному удари руками в спеціальних рукавичках. Метою є нанести якомога більше точних ударів супернику, або збити його з ніг ударом, щоб він не зміг продовжити бій протягом 10 секунд (нокаут).

Подібний вид єдиноборства (кулачний бій), був в програмі Античних Олімпійських ігор. Сучасний бокс (англійська бокс) став Олімпійським видом спорту з 1904 року (III Олімпіада, Сент-Луїс, США), а постійним учасником програми

Боротьба Це спортивне єдиноборство двох спортсменів. Дозволені різні кидки і прийоми. Заборонено ударна техніка. Боротьба була в програмі стародавніх Олімпійських ігор. Тоді вона була однією зі складових пентатлона (п'ятиборства). Залежно від обмежень і правил Олімпійська боротьба ділиться на греко-римську (класичну), яка бере участь в Олімпіадах з 1896 року (I Олімпіада, Афіни, Греція), та вільну, яка входить в олімпійську програму з 1904 року (III Олімпіада, Сент-Луїс, США) - чоловіки, і з 2004 року (XXVIII Олімпіада, Афіни, Греція) - жінки.

Велоспорт бере участь в Олімпійській програмі з I Олімпіади. Він ділиться на види, які включалися в Олімпійську програму в різні роки. Крім цього, гонка на велосипеді на дистанції в 40 км. є складовою дисципліною триатлону.

Велоспорт-шосе. Гонка на великій дистанції. 239 км. - Чоловіки, 120 км. - Жінки. Перша гонка відбулася в 1896 році (I Олімпіада, Афіни, Греція). Велоспорт-трек. Гонка на штучному треку по колу. Теж різняться на різні види. Є жіночі (не у всіх видах) і чоловічі заїзди. Цей вид змагань входив в програму всіх Олімпійських ігор, виняток становила Олімпіада в 1912 році (V Олімпіада, Стокгольм, Швеція). Гірський велосипед. Інша назва - маунтін-байк. Олімпійським видом спорту є з 1996 року (XXVI Олімпіада, Атланта, США) різновид під назвою крос-кантрі. Це гонка по пересіченій місцевості, що складається з певної кількості кіл. Велосипедний мотокрос (BMX). Змагання проводяться на маленьких велосипедах з великою маневреністю і можливістю великого прискорення. Вперше представлений на Олімпійських іграх 2008 року (XXIX Олімпіада, Пекін, Китай).

Водне поло Командний вид спорту. Беруть участь дві команди по сім чоловік, кожна з яких прагне закинути м'яч в ворота команди-суперника. Вся гра проводиться в басейні з водою. Олімпійським видом спорту є з 1900 року (II Олімпіада, Париж, Франція).

Волейбол Командна гра з м'ячем. Мета - перекинути м'яч через сітку так, щоб він торкнувся підлоги на майданчику суперника. З кожного боку грають по 6 чоловік. Гра включена в Олімпіади з 1964 року (XVIII Олімпійські ігри, Токіо, Японія).

Починаючи з 1996 року (XXVI Олімпіада, Атланта, США), проводяться Олімпійські турніри з пляжного волейболу. Тут, на відміну від класичного волейболу, команда складається з двох чоловік, а майданчик є піщаною. Очки нараховуються тільки тоді, коли команда виграє подачу.

Гандбол Командна гра з м'ячем. Мета - закинути якомога більше м'ячів у ворота суперника. Але при цьому, не можна заступати за 6 метрову лінію перед воротами. Кидки в ворота, здебільшого, виробляються руками. З кожного боку грає по 7 чоловік. Проводився Олімпійський турнір в 1936 році (XI Олімпіада, Берлін, Німеччина). Потім, були показові виступи в 1952 році

(XV Олімпійські ігри, Гельсінкі, Фінляндія). Постійно присутній на Олімпіадах гандбол став з 1972 року (XX літні ігри, Мюнхен, ФРН).

Веслування академічне Змагання в човнах на воді. Прискорення човні надається за допомогою весел. Веслярі сидять спиною у напрямку руху. Залежно від дисципліни, веслярів в човні може бути один, два, чотири або вісім. В Олімпійській програмі з 1900 року (II Олімпіада, Париж, Франція) - чоловіки, і з 1976 року (XXI літні ігри, Монреаль, Канада) - жінки.

Гребля на байдарках і каное Це вид веслування на різних видах човнів. Веслярі сидять лицем до напрямку руху. У змаганнях на каное беруть участь тільки чоловіки (одинаки і двійки). У змаганнях на байдарках - чоловіки і жінки (одинаки, двійки і четвірки). Види змагань бувають спринт - гонка по рівній, зазначеної буйками доріжці (гонка на гладкій воді), і слалом - гонка через певну кількість воріт, причому під час проходження дистанції змінюється і швидкість, і напрямок течії води. Спринт вперше був представлений в 1924 році (VIII Олімпіада, Париж, Франція), а Олімпійським видом спорту є з 1936 року (XI Олімпіада, Берлін, Німеччина). Слалом був включений в Олімпійську програму в 1972 році (XX літні ігри, Мюнхен, ФРН), але постійно бере участь в Олімпіаді (дорого обходиться будівництво траси) лише з 1992 року (XXV Олімпійські ігри, Барселона, Іспанія).

Спортивна гімнастика. Чоловіки змагаються в опорних стрибках, вільних вправах, на кільцях, на коні, на паралельних брусах, на перекладині (турнік). Жінки змагаються на колоді, на брусах різної висоти, в опорних стрибках і у вільних вправах. Змагання серед чоловіків на Олімпіадах проводяться з 1896 року (I Олімпіада, Афіни, Греція), серед жінок - з 1928 року (IX літні ігри, Амстердам, Нідерланди).

Художня гімнастика. Під музику виконуються різні танцювальні, акробатичні та гімнастичні вправи. Вони можуть виконуватися як з предметами (обруч, м'яч, скакалка, булави, стрічка), так і без предметів. Стала Олімпійським видом спорту з 1984 року (XXIII літні ігри, Лос-Анджелес, США). Поки змагання проводяться тільки серед жінок.

Дзюдо-бойове мистецтво, що зародилося в Японії. У 20 столітті з'явилося спортивний напрямок дзюдо, в якому заборонена ударна техніка. На Олімпіадах дзюдо представлено як спортивне єдиноборство. Свою Олімпійську історію дзюдо веде з 1964 року (XVIII літні Олімпійські ігри, Токіо, Японія). Жінки стали брати участь в Олімпіадах з 1992 року (XXV Олімпійські ігри, Барселона, Іспанія).

Кінний спорт. На Олімпійських іграх представлені три дисципліни. Виїздки, подолання перешкод (конкур) і триборстві, яке проводиться протягом трьох днів і включає в себе їзду на манежі, польову їзду і подолання перешкод. На Олімпіадах кінний спорт представлений з 1912 року (V Олімпіада, Стокгольм, Швеція).

Легка атлетика. Сюди входять біг на різні дистанції, ходьба, стрибки в висоту, стрибки в довжину, стрибки з жердиною, потрійні стрибки, метання молота, метання списа, метання диска, метання ядра, а також, кілька видів багатоборства, що з'єднують в собі різні дисципліни. В принципі, легка

атлетика вважається найбільш масовим видом спорту. Неофіційно її навіть називають "королевою спорту". Змагання з легкої атлетики беруть своє коріння з античних Олімпіад. Сучасна легка атлетика присутній на Олімпійських іграх з самого їх початку - 1896 (I Олімпіада, Афіни, Греція).

Настільний теніс є спортивною грою, що полягає в перекиданні кульки через сітку на ігровому столі. Метою є створення ситуації, коли суперник не зможе відбити кульку назад, на поле противника. Суперники можуть грати один на один, або двоє на двоє. Олімпійським видом спорту вважається з 1988 року (XXIV Олімпіада, Сеул, Республіка Корея).

Вітрильний спорт Цей вид спорту включає в себе гонки на всіх видах транспорту, де рушійною силою є вітер і вітрила. В Олімпійській програмі беруть участь гонки на яхтах. Вітрильний спорт включений в програму Олімпійських ігор в 1900 році (II Олімпіада, Париж, Франція). Крім 1904 (III Олімпіада, Сент-Луїс, США), він присутній на всіх літніх Олімпіадах.

Плавання - вид пересування людини у воді не торкаючись дна. Проводяться змагання на різні дистанції і різними стилями. Є Олімпійським видом спорту з 1896 (I Олімпіада, Афіни, Греція) року. Жінки стали змагатися на Олімпіадах, починаючи з 1912 року (V Олімпіада, Стокгольм, Швеція).

Стрибки у воду У Олімпійській програмі вперше були представлені в 1900 році (II Олімпіада, Париж, Франція). Олімпійським видом спорту вважаються з 1904 року (III Олімпіада, Сент-Луїс, США). Включають в себе стрибки з трампліну і з вишки. Беруть участь і чоловіки, і жінки. На Олімпіадах зараз проводяться змагання в стрибках з 3-х метрового трампліну і 10 метрової вишки. Під час стрибка спортсмен виконує різні акробатичні елементи. Починаючи з 2000 року (XXVII Олімпіада, Сідней, Австралія), за тими ж дисциплінами проводяться і синхронні стрибки.

Стрибки на батуті Ця дисципліна відноситься до спортивної гімнастики. Спортсмени стрибають на батуті, що складається з металевого каркаса з натягнутою сіткою, і виконують різні гімнастичні та акробатичні елементи. У програмі Олімпійських ігор з 2000 року (XXVII Олімпіада, Сідней, Австралія).

Синхронне плавання Включає в себе елементи акробатики, гімнастики та плавання. Хоча в кінці 19-го століття змагалися чоловіки, зараз це виключно "жіночий" вид спорту. На Олімпіадах змагаються дуети та групи. В Олімпійській програмі присутня з 1984 року (XXIII літні ігри, Лос-Анджелес, США).

Сучасне п'ятиборство Цей вид спорту складається з п'яти дисциплін, пройти які повинен кожен учасник. Це стрільба (20 пострілів з пневматичного пістолета), фехтування (1 хвилину на шпагах), плавання (200 метрів вільним стилем), верхова їзда (конкур), біг (3000 м., На старт виходять виходячи з різниці в окулярах в попередніх видах) . Основоположником сучасного п'ятиборства вважається великий француз - П'єр де Кубертен. У програмі Олімпійських ігор цей вид змагань присутній з 1912 року (V Олімпіада, Стокгольм, Швеція).

Стрілянина Змагання у стрільбі проводяться з пневматичного і вогнепальної зброї. Кульова стрільба проходить в тирі, де з нарізної зброї спортсмени стріляють по мішенях. Стендова стрільба проходить на відкритих полігонах і ведеться з гладкоствольної зброї по літаючим тарілках-мішенях. Присутній в програмі Олімпійських ігор з 1900 року (II Олімпіада, Париж, Франція). Роздільні змагання чоловіків і жінок почали проводитися з 1984 року (XXIII Олімпіада, Лос-Анджелес, США).

Стрільба з лука Проводиться особиста і командна першість. Перший раз цей вид спорту був представлений на Олімпіаді в 1900 році (II Олімпіада, Париж, Франція). Починаючи з 1924 року (VIII Олімпіада, Париж, Франція), до 1968 року (XIX Олімпіада, Мехіко, Мексика) змагання зі стрільби з лука на Олімпійських іграх не проводилися, хоча МОК визнав цей вид спорту Олімпійських в 1958 році. Причиною такого перерви була відсутність єдиних правил змагань. Змагання проводяться між чоловіками і жінками.

Теніс Мета гри така ж, як і у настільного тенісу - перекинути, в цьому випадку, тенісний м'яч за допомогою ракетки на ігрове поле противника так, щоб він не зміг повернути його назад. Гра ведеться на закритій чи відкритій площадці і може бути індивідуальною - один на один, або командної - двоє на двоє. У програмі Олімпійських ігор був присутній з 1896 (I Олімпіада, Афіни, Греція) по 1924 рік (VIII Олімпіада, Париж, Франція), а потім, починаючи з 1988 року (XXIV Олімпіада, Сеул, Республіка Корея) вже постійно.

Триатлон - вид спорту вимагає фантастичною витривалості. Учасник спочатку пливе на 1500 м., Потім їде на велосипеді 40 км., А після цього біжить 10000 м. Перерв між етапами немає. Змагання з триатлону на Олімпійських іграх проводяться з 2000 року (XXVII Олімпіада, Сідней, Австралія).

Тхеквондо-вид корейського бойового мистецтва. На Олімпійських іграх присутній його спортивний варіант, який розвивається Всесвітньою федерацією тхеквондо (WTF). У 1988 році (XXIV Олімпіада, Сеул, Республіка Корея) тхеквондо присутнє на Олімпіаді в якості показового виду спорту, а з 2000 року (XXVII Олімпіада, Сідней, Австралія) є Олімпійським видом спорту. Проводяться змагання між чоловіками, і між жінками.

Важка атлетика Це вид спорту, в якому спортсмени змагаються в піднятті важких предметів. Два основних вправи - це поштовх і ривок. У програмі Олімпійських ігор важка атлетика присутній з 1896 року (I Олімпіада, Афіни, Греція), але на Олімпійських іграх в 1900 (II Олімпіада, Париж, Франція), 1908 (IV Олімпіада, Лондон, Великобританія) і 1912 роках (V Олімпіада, Стокгольм, Швеція) змагань з важкої атлетики не проводилося. З 2000 року (XXVII Олімпіада, Сідней, Австралія) в програмі Олімпіади беруть участь жінки.

Фехтування На Олімпійських іграх проводиться індивідуальне і командна першість. Чоловіки фехтують на шаблях, рапірах і шпагах. Жінки фехтують на шпагах і рапірах. Фехтування на шаблях і рапірах входить в

олімпійську програму з 1896 року (I Олімпіада, Афіни, Греція), а в 1900 році (II Олімпіада, Париж, Франція) сюди додалося і фехтування на шпагах.

Футбол був першою командною грою, включеної в Олімпійську програму. Це сталося в 1900 році (II Олімпіада, Париж, Франція). Починаючи з 1996 року (XXVI Олімпіада, Атланта, США), проводяться Олімпійські турніри з футболу серед жінок. Примітно, що Олімпійський турнір з футболу бере старт ще до офіційного відкриття Олімпійських ігор.

Хокей на траві Гра полягає в тому, щоб забити якомога більше м'ячів у ворота суперника за допомогою клюшки. Руками або ногами торкнутися м'яча заборонено (воротар - виняток). Кількість спортсменів, які грають на полі в одній команді - 11 чоловік. Покриття поля повинно бути трав'яне або штучне. В Олімпійських іграх хокей на траві бере участь з 1908 року (IV Олімпіада, Лондон, Великобританія).

Питання для самоперевірки та контролю знань

1. Класифікація за особливостями предмета змагань і характером рухової активності.
2. Класифікація яка відображає специфіку рухів, а також структуру діяльності змагання і тренування
3. Види спорту, що включені в програму літніх і зимових Олімпійських ігор.

Список використаної літератури:

- 1.Лапочук Н., Удачина Л.А. Організація та суддівство змагань з видів спорту : навчально-методичний посібник. Маріуполь, ММК, МММК, 2014. 52 с.
- 2.Борисов О. Основи теорії і методики викладання волейболу і футболу. Київ: вид-воПП «Люскар», 2004. 664 с
- 3.Медвідь А. Фізична підготовка як важливий фактор підвищення рівня арбітражу фітозалі. Молодий вчений. 2017. № 3.1. С. 206-209.
- 4.Богинов В. Формалізація аналізів суддівства змагань у видах спорту з суб'єктивним визначенням результату. *Олімпійський спорт и спорт для всіх* : тези IX між нар. наук. конгр.Київ : Олімпійська література, 2005. С. 222.
- 5.Згоба В. Структура рухової активності суддів у гандболі. *Молода спортивна наука України*: зб. наук. пр. з галузі фіз. вих. та спорту. Львів, 2005. Вип. 9, т.1. С. 8–10.
- 6.Медвідь М. Характеристика діяльності суддів при обслуговуванні змагань високого рангу гандболу. *Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних ігор*: матеріали у Всеукр. наук.–практ. конф. Львів, 2007. С 75–78.

Інформаційні ресурси

- 1.З а к о н У к р а ї н и «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 № 3808-XII. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
- 2.Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті». *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 23. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14>.
- 3.Закон України «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спортувищих досягнень в Україні». *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 43. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14>.
- 4.Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету. URL: <http://nos-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf>.